

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2016. január 21.*

„Előzetes döntéshozatal — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Az alkalmazandó jog megválasztása — 864/2007/EK rendelet és 593/2008/EK rendelet — 2009/103/EK irányelv — Pótkocsival ellátott tehergépkocsi által okozott baleset, amely járművek közül mindegyiket különböző biztosító biztosította — A biztosítási szerződések megkötésének helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban bekövetkezett baleset — A biztosítók közötti megtérítési igény érvényesítése iránti kereset — Alkalmazandó jog — A »szerződéses kötelezettségek« és a »szerződésen kívüli kötelmi viszonyok« fogalma”

A C-359/14. és C-475/14. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Vilniaus miesto apylinkės teismas (Vilnius város kerületi bírósága, Litvánia), illetve a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) a Bírósághoz 2014. július 23-án, illetve október 17-én érkezett, 2014. július 15-i, illetve október 8-i határozataival terjesztett elő az előttük

az „**ERGO Insurance**” SE (képviseli: „ERGO Insurance” SE Lietuvos filialas)

és

az „**If P&C Insurance**” AS (képviseli: „IF P&C Insurance” AS filialas) (C-359/14)

között,

valamint

a „**Gjensidige Baltic**” AAS (képviseli: „Gjensidige Baltic” AAS Lietuvos filialas)

és

a „**PZU Lietuva**” UAB DK (C-475/14)

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen, a harmadik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva, J. Malenovský, M. Safjan (előadó), S. Prechal és K. Jürimäe bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

* Az eljárás nyelve: litván.

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az „ERGO Insurance” SE-t képviselő „ERGO Insurance” SE Lietuvos filialis képviselő M. Navickas advokatas,
- a „Gjensidige Baltic” AAS-t képviselő „Gjensidige Baltic” AAS Lietuvos filialis képviselő A. Rjabovs,
- az „If P&C Insurance” AS-t képviselő „If P&C Insurance” AS filialis képviselő A. Kunčiuvienė,
- a litván kormány képviselő R. Krasuckaitė, G. Taluntytė és D. Kriaučiūnas, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselő T. Henze és J. Kemper, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselő A. Steiblytė és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2015. szeptember 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 263., 11. o.) 14. cikke b) pontjának, valamint a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról („Róma I”) szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek (HL L 177., 6. o., helyesbítés: HL 2009. L 309., 87. o.; a továbbiakban: „Róma I”-rendelet) és a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról („Róma II”) szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek (HL L 199., 40. o.; a továbbiakban: „Róma II”-rendelet) az értelmezésére vonatkoznak.
- 2 Ezeket a kérelmeket az „ERGO Insurance” SE és az „If P&C Insurance” AS, illetve a „Gjensidige Baltic” AAS (a továbbiakban: Gjensidige Baltic) és a PZU Lietuva UAB DK (a továbbiakban: PZU Lietuva) biztosítótársaságok között a Németországban bekövetkezett közúti baleseteket követően az említett felek között előterjesztett, megtérítési igény érvényesítése iránti keresetekre alkalmazandó jog tárgyában folyamatban lévő jogviták keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A „Róma I”-rendelet

- 3 A „Róma I”-rendelet (7) preambulumbekzdése értelmében:

„E rendelet tárgyi hatályának és rendelkezéseinek összhangban kell lenniük a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelettel [HL L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o., helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o., a továbbiakban: »Brüsszel I«-rendelet], valamint a [»Róma II«-] rendelettel [...].”

- 4 A „Róma I”-rendelet 1. cikkének (1) bekezdése e rendelet hatályát a következőképpen határozza meg:

„Ezt a rendeletet szerződéses kötelezettségekre kell alkalmazni polgári és kereskedelmi ügyekben olyan helyzetekben, amikor különböző országok joga között kell választani.

E rendelet nem alkalmazható különösen az adó-, vám- és közigazgatási ügyekre.”

- 5 E rendeletnek „A jogválasztás hiányában alkalmazandó jog” című 4. cikke a következőket írja elő:

„(1) Ha a szerződésre alkalmazandó jogról nem született megállapodás a 3. cikknek megfelelően és az 5–8. cikk sérelme nélkül, a szerződésekre alkalmazandó jogot a következőképpen kell meghatározni:

- a) az adásvételi szerződésre azon ország joga irányadó, ahol az eladó szokásos tartózkodási helye található;
- b) szolgáltatási szerződésre azon ország joga irányadó, ahol a szolgáltatást nyújtó fél szokásos tartózkodási helye található;
- c) ingatlannal kapcsolatos dologi jogra vagy ingatlannal kapcsolatos bérleti jogra vonatkozó szerződés esetén az ingatlan fekvése szerinti ország joga irányadó;
- d) a c) pont ellenére, olyan szerződésre, amelynek tárgya ingatlannak legfeljebb hat egymást követő hónapra ideiglenes magánhasználatra kötött bérlete, azon ország joga irányadó, ahol a bérbeadó szokásos tartózkodási helye található, feltéve, hogy a bérlő természetes személy, és szokásos tartózkodási helye ugyanebben az országban található;
- e) franchise-szerződésre azon ország joga irányadó, ahol a franchise-vevő szokásos tartózkodási helye található;
- f) a forgalmazási szerződésre azon ország joga irányadó, ahol a forgalmazó szokásos tartózkodási helye található;
- g) az árverés útján történő adásvételre irányuló szerződésre azon ország joga irányadó, ahol az árverésre sor kerül, ha ez a hely meghatározható;
- h) olyan multilaterális rendszer keretében kötött szerződésre, amely a megkülönböztetésmentes szabályokkal összhangban és egyetlen jog alkalmazásával összehozza több harmadik félnek a 2004/39/EK irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 17. pontja szerinti pénzügyi eszközökben lévő vételi és eladási szándékát, vagy elősegíti azt, az említett jog az irányadó.

(2) Ha a szerződésre az (1) bekezdés nem terjed ki, vagy ha a szerződés elemeire az (1) bekezdés a)–h) pontja közül több is vonatkozna, a szerződésre azon ország joga az irányadó, ahol a szerződés jellegéből adódó teljesítésre kötelezett félnek a szokásos tartózkodási helye található.

(3) Ha az eset valamennyi körülménye alapján egyértelmű, hogy a szerződés nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy, az (1) vagy (2) bekezdésben említettektől eltérő országhoz, akkor e másik ország jogát kell alkalmazni.

(4) Ha az (1) vagy a (2) bekezdés alapján alkalmazandó jog nem állapítható meg, a szerződésre azon ország joga irányadó, amelyhez a szerződés a legszorosabban kapcsolódik.”

6 Az említett rendelet „Biztosítási szerződések” című 7. cikkének a szövege a következő:

„(1) Ez a cikk a (2) bekezdésben említett szerződésekre vonatkozik, függetlenül attól, hogy a fedezett kockázatok felmerülésének helye valamely tagállamban van-e, valamint minden egyéb biztosítási szerződésre, amely a tagállamok területén felmerülő kockázatok fedezésére szolgál. Ez a cikk a viszontbiztosítási szerződésekre nem alkalmazandó.

(2) [A 2005. november 16-i 2005/68/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 323., 1. o., helyesbítés: HL 2007. L 270., 32. o.) módosított,] az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosítási tevékenység megkezdésére és gyakorlására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1973. július 24-i 73/239/EGK első tanácsi irányelv [HL L 228., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 14. o.] 5. cikkének d) pontjában meghatározott nagykockázatra vonatkozó biztosítási szerződésekre a felek által az e rendelet 3. cikke értelmében választott jog vonatkozik.

Ha a felek nem választottak alkalmazandó jogot, a biztosítási szerződésre annak az országnak a jogát kell alkalmazni, amelyben a biztosító szokásos tartózkodási helye található. Ha az eset valamennyi körülménye alapján egyértelmű, hogy a szerződés nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy másik országhoz, akkor e másik ország jogát kell alkalmazni.

[...]

(6) E cikk alkalmazásában a kockázat helye szerinti országot [a 2005. május 11-i 2005/14/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 149., 14. o.) módosított,] az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosításokra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a szolgáltatásnyújtás szabadságának tényleges gyakorlását elősegítő rendelkezések megállapításáról szóló, 1988. június 22-i 88/357/EGK második tanácsi irányelv [HL L 172., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 198. o.] 2. cikkének d) pontja szerint kell meghatározni, életbiztosítások esetén pedig a kockázat helyének a 2002/83/EK irányelv 1. cikke (1) bekezdésének g) pontja alapján a kötelezettségvállalás szerinti országot kell tekinteni.”

7 Ugyanezen rendeletnek a „Követelés törvény alapján történő átszállása (törvényi engedményezés)” című 15. cikke értelmében:

„Ha egy személynek (»a jogosult«) szerződésen alapuló követelése van mással (»a kötelezett«) szemben és egy harmadik személy köteles a jogosult szerződésen alapuló követelését teljesíteni vagy ténylegesen teljesítette a jogosult követelését e kötelezettsége alapján, úgy a harmadik személy e kötelezettségére irányadó jog határozza meg azt, hogy a harmadik személy a szerződés kötelezettjével szemben gyakorolhatja-e – és milyen mértékben – azokat a jogokat, amelyekkel a jogosult a kötelezettel szemben a közöttük fennálló jogviszonyra irányadó jog értelmében rendelkezett.”

- 8 A „Róma I”-rendelet „Több kötelezett” című 16. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha a szerződéses követelés a hitelezőt több olyan kötelezettel szemben illeti meg, akik ugyanazon követelésért felelnek, és az egyik kötelezett a követelést teljes egészében vagy részben már kielégítette, úgy a kötelezettek a hitelező felé fennálló kötelezettségére irányadó jogot kell alkalmazni a kötelezettek a többi kötelezettel szemben fennálló visszkereseti jogára is. A többi kötelezett – a hitelezővel szembeni kötelezettségeikre irányadó jog által lehetővé tett mértékben – hivatkozhat olyan védelemre, amelyekkel a hitelezővel szemben rendelkezett.”

- 9 E rendeletnek „A közösségi jog egyéb rendelkezéseivel való kapcsolat” című 23. cikke a következőket írja elő:

„A 7. cikk kivételével e rendelet nem érinti a közösségi jog azon rendelkezéseinek alkalmazását, amelyek egy adott kérdéssel kapcsolatban a szerződéses kötelezettségek tekintetében irányadó kollíziós szabályokat írnak elő.”

A „Róma II”-rendelet

- 10 A „Róma II”-rendelet (7) preambulumbekzdése kimondja:

„E rendelet tárgyi hatályának és rendelkezéseinek összhangban kell lenniük a [»Brüsszel I«] rendelettel [...] és a szerződéses kötelmi viszonyokra alkalmazandó joggal foglalkozó jogi eszközökkel.”

- 11 E rendelet „Általános szabály” című 4. cikke értelmében:

„(1) Ha e rendelet másképp nem rendelkezik, a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezik, függetlenül attól, hogy mely országban következett be a kárt okozó esemény, valamint függetlenül attól, hogy ezen esemény közvetett következményei mely országban vagy országokban következnek be.

(2) Ha azonban a károkozásért felelősnek tekintett személy és a kárt elszenvedő személy szokásos tartózkodási helye a kár bekövetkezésének időpontjában ugyanabban az országban található, a jogellenes károkozásra ezen ország jogát kell alkalmazni.

(3) Amennyiben az eset valamennyi körülménye alapján egyértelmű, hogy a jogellenes károkozás nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy, az (1) vagy (2) bekezdésben említettektől eltérő országhoz, akkor e másik ország jogát kell alkalmazni. Egy másik országgal fennálló nyilvánvalóan szorosabb kapcsolat alapulhat különösen a felek között már fennálló olyan jogviszonyon, így például szerződésen, amely szorosan kapcsolódik a szóban forgó jogellenes károkozáshoz.”

- 12 A „Róma II”-rendeletnek „Az irányadó jog alkalmazási köre” című 15. cikke a következőket írja elő:

„A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra e rendelet szerint alkalmazandó jog különösen a következőkre vonatkozik:

- a felelősség alapja és mértéke, beleértve azon személyek meghatározását, akik felelősségre vonhatók az általuk elkövetett cselekményekért;
- a felelősség alóli mentesülés indokai, valamint a felelősség bármiféle korlátozása vagy megosztása [helyesen: a felelősség alóli mentesülés, a felelősség korlátozásának vagy megosztásának indokai];

[...]”

- 13 Az említett rendeletnek „A felelős személy biztosítója elleni közvetlen keresetindítás” című 18. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A kárt elszenvedő személy követelését közvetlenül érvényesítheti a kártérítésért felelős személy biztosítója ellen, amennyiben a szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog vagy a biztosítási szerződésre alkalmazandó jog így rendelkezik.”

- 14 Ugyanezen rendeletnek „A követelés törvénynél fogva történő átszállása” című 19. cikke a következőképpen fogalmaz:

„Amennyiben egy személyt (»a hitelezőt«) szerződésen kívüli követelés illet meg egy másik személlyel (»a kötelezettel«) szemben, és egy harmadik személy köteles a hitelezőt kielégíteni, vagy ténylegesen e harmadik személy elégítette ki a hitelezőt az említett kötelezettség alapján, úgy a harmadik személy e kötelezettségére irányadó jog határozza meg, hogy a harmadik személy jogosult-e – és ha igen, milyen mértékben – a kötelezettel szemben gyakorolni azon jogokat, amelyekkel a hitelező rendelkezett a kötelezettel szemben a jogviszonyukra irányadó jog alapján.”

- 15 A „Róma II”-rendelet „Több személy felelőssége” című 20. cikke értelmében:

„Amennyiben egy hitelezőt több olyan kötelezettel szemben illet meg követelés, akik ugyanazon követelésért tartoznak, és amennyiben a kötelezettek egyike egészben vagy részben már kielégítette a követelést, e kötelezettek a többi kötelezettel szembeni megtérítési igényére azt a jogot kell alkalmazni, amely e kötelezettek a hitelezővel szemben a szerződésen kívüli kötelmi viszonyból eredő kötelezettségére irányadó.”

- 16 Az említett rendeletnek „A közösségi jog egyéb rendelkezéseivel való kapcsolat” című 27. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet nem érinti az olyan közösségi jogi rendelkezések alkalmazását, amelyek egy adott kérdéssel kapcsolatban a szerződésen kívüli kötelek tekintetében irányadó kollíziós szabályokat írnak elő.”

A 2009/103 irányelv

- 17 A 2009/103 irányelv (26) preambulumbekzdése kimondja:

„A biztosított fél érdekében minden biztosítási kötvénynek egyetlen biztosítási díj [helyesen: egyszeri biztosítási díj] fejében garatálnia kell minden egyes tagállamban az ottani jogszabályok szerinti biztosítási fedezetet, illetve annak a tagállamnak a jogszabályai szerinti biztosítási fedezetet, ahol a gépjármű szokásos üzembentartási helye található, amennyiben ez utóbbi fedezet a magasabb.”

- 18 Ezen irányelv „Gépjármű-felelősségbiztosítási kötelezettség” című 3. cikke a (3) preambulumbekzdésében a következőképpen rendelkezik:

„Minden tagállam időben megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy a biztosítási szerződés egyaránt fedezze:

- a) a más tagállamok hatályos szabályozása szerint bármely kárt, amely e tagállamok területén keletkezik;

[...]”

- 19 Az említett irányelv „Egyszeri biztosítási díj” című 14. cikke a következőképpen került megfogalmazásra:

„A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződések:

- a) fedezetet nyújtsanak egyszeri biztosítási díj alapján, a szerződés egész tartama alatt a Közösség teljes területére, beleértve bármely olyan időszakot, amikor a gépjármű a szerződés tartama alatt más tagállamok területén található; és
- b) ugyanazon egyszeri biztosítási díj alapján minden egyes tagállamban biztosítsák a tagállamok jogszabályai által megkövetelt fedezetet, illetve annak a tagállamnak a jogszabálya által megkövetelt fedezetet, ahol a gépjármű szokásos üzembentartási helye található, amennyiben ez a fedezet a magasabb.”

A litván jog

- 20 A 2009/103 irányelv rendelkezéseit a belső jogba a 2007. május 17-i X-1137. sz. törvénnyel (Žin., 2007., 61–2340. sz.) módosított, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló, 2004. március 5-i törvény (TPVCAPDĮ, Žin., 2004., 46–1498. sz., a továbbiakban: a kötelező biztosításról szóló törvény) ültette át.

- 21 A kötelező biztosításról szóló törvénynek „A biztosítási szerződés területi hatálya” című 10. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Az egyszeri (teljes) biztosítási díj megfizetését követően [az olyan gépjármű] biztosítási szerződésének, [amelynek szokásos üzembentartási helye Litvánia területén található], illetve a határbiztosítási szerződésnek a szerződés teljes tartama alatt, beleértve bármely olyan időszakot, amikor a gépjármű a szerződés tartama alatt az Európai Unió más tagállamai területén található, garantálnia kell minden egyes tagállamban a gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó ottani jogszabályok szerinti biztosítási fedezetet, illetve a jelen törvény szerinti biztosítási fedezetet, amennyiben ez utóbbi fedezet a magasabb. [...].”

- 22 A kötelező felelősségbiztosításról szóló törvénynek „A biztosítási összegek és a biztosítási díjak” című 11. cikke értelmében:

„[...]

(3) A biztosító kártérítést fizet az Európai Unió valamely másik tagállamában okozott kárért az érintett tagállam jogszabályai szerinti biztosítási összegek alapján, vagy a jelen cikk (1) bekezdésében meghatározott biztosítási összegek alapján, ha azok magasabbak.

[...]”

- 23 Az említett törvénynek „A kártérítés kifizetésének alapelvei” című 16. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„A felelős biztosító vagy az iroda kártérítést fizet, ha a gépjármű használója felelős a károsult harmadik személynek okozott kárért. A kártérítést azon tagállam kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást szabályozó jogszabályaira figyelemmel kell kifizetni, ahol a közúti baleset történt.

[...]”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-359/14. sz. ügy

- 24 2011. szeptember 1-jén Mannheim (Németország) közelében egy pótkocsival ellátott vontatójármű egy szűk utcában megfordulva felborult. A baleset helyszínére kikerülő rendőrök tényállásfelvétele alapján a vontatójármű vezetője volt felelős a balesetért. Következésképpen e jármű biztosítója, az „ERGO Insurance” SE fióktelepe az említett baleset károsultjainak 7 760,02 litván litas (LTL) (körülbelül 2 255 EUR) összegű kártérítést fizetett. Ez a biztosító ezt követően a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult annak érdekében, hogy e bíróság kötelezze a pótkocsi biztosítóját, az „If P&C Insurance” AS fióktelepét a kártérítés felének megtérítésére – amely kártérítést az „ERGO Insurance” SE fióktelepének ki kellett kifizetnie – azon az alapon, hogy a pótkocsi biztosítójának az okozott kárért egyetemlegesen kell felelnie.
- 25 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az e két biztosító közötti jogvitára alkalmazandó jog meghatározása tekintetében bizonytalanság áll fenn.
- 26 Ilyen körülmények között a Vilniaus miesto apylinkės teismas (Vilnius város kerületi bírósága) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a »Róma I«-rendelet 4. cikkének (4) bekezdését, amelynek értelmében »[h]a [az ezen 4. cikk] (1) vagy a (2) bekezdés[e] alapján alkalmazandó jog nem állapítható meg, a szerződésre azon ország joga irányadó, amelyhez a szerződés a legszorosabban kapcsolódik«, hogy az alapügyben fennálló tényállás mellett a német jogot kell alkalmazni?
- 2) Amennyiben az első kérdésre nemleges válasz adandó, akkor úgy kell-e értelmezni a „Róma II”-rendelet 4. cikkében szereplő szabályt, hogy az alapügyben fennálló tényállás mellett a vontatójármű biztosítója és a pótkocsi biztosítója közötti jogvitára alkalmazandó jogot annak az országnak a jogával összhangban kell meghatározni, ahol a közúti balesetből eredő kár bekövetkezett?”

A C-475/14. sz. ügy 2011. január 21-én közúti baleset történt Németországban, amelynek során egy pótkocsival ellátott vontatójármű harmadik személyek vagyonaiban kárt okozott. A vontatójármű a Gjensidige Baltic litván fióktelepénél rendelkezett ebben az időpontban felelősségbiztosítással. A pótkocsit a PZU Lietuvával kötött felelősségbiztosítási szerződés keretében biztosították. Az e baleset károsultjai által Németországban benyújtott panaszokat követően a Gjensidige Baltic biztosítás címén 4 331,05 LTL (körülbelül 1 254 EUR) összegű kártérítést fizetett. A Gjensidige Baltic úgy véli, hogy mivel ez a kártérítés az ezen károsultakat ért kárt teljes mértékben fedezi, megtérítési igény érvényesítése iránti keresetet terjeszthet elő a PZU Lietuvával szemben az említett összeg felének, azaz 2 165,53 LTL-nek (körülbelül 629 EUR) a visszatérítése érdekében. 2013. január 2-i ítéletében a Vilniaus miesto apylinkės teismas (Vilnius város kerületi bírósága) helyt adott a Gjensidige Baltic kérelmének. E bíróság a PZU Lietuvát arra kötelezte, hogy a 2 165,53 LTL-nek megfelelő összegben biztosítás címén kifizetett kártérítést, és ezen összeg 6%-os éves kamatát térítse meg a Gjensidige Baltic részére. Ez a bíróság jelezte, hogy a „Róma II”-rendelet 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra a német jog alkalmazandó. Márpedig a német jog értelmében a pótkocsival ellátott jármű által okozott közúti balesetből eredő károk miatti felelősséget meg kell osztani. Amikor a kárt az egyik biztosító megtérítette, jogosult az összeg felét a másik biztosítótól követelni. 2013. november 8-i ítéletével a Vilniaus apygardos teismas (vilniausi fellebbviteli bíróság) hatályon kívül helyezte a Vilniaus miesto apylinkės teismas (Vilnius város kerületi bírósága) ítéletét, és elutasította a Gjensidige Baltic által előterjesztett, megtérítési igény érvényesítése iránti keresetet. A fellebbviteli bíróság megállapította, hogy a jelen esetben a gépjármű-felelősséggel összefüggő kérdésekre a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés

alapján kell válaszolni, és a „Róma II”-rendelet rendelkezései nem alkalmazandók. Mivel ugyanis az alapügyben kötelező felelősségbiztosítási szerződést kötöttek, a szóban forgó helyzet nem tartozhat a jogellenes károkozásért való felelősség hatálya alá. Tekintettel arra, hogy a PZU Lietuva kötelezettsége a kötelező felelősségbiztosítási szerződésből eredt, e bíróság a litván jog alkalmazhatóságát állapította meg.

27 A Gjensidige Baltic által a kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott felülvizsgálati kérelem ezen ítélet hatályon kívül helyezésére, és a Vilniaus miesto apylinkės teismas (Vilnius város kerületi bírósága) 2013. január 2-i ítéletének a helybenhagyására irányul.

28 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a jogvita lényegében a vontatójármű és a pótkocsi biztosítói között fennálló jogviszony minősítésére, valamint az ezen jogviszonyra alkalmazandó jog meghatározására vonatkozik. E minősítésnek döntő szerepe van a jogvita eldöntése szempontjából, mivel a litván és a német jogrend a vontatójármű biztosítója és a pótkocsi biztosítója közötti felelősség megosztása tekintetében különböző elveket határoz meg arra az esetre, amikor a kárt együtt használt járművek okozzák.

29 Egyébiránt annak a meghatározása szükséges – amint azt a Gjensidige Baltic állítja –, hogy a 2009/103 irányelv 14. cikkének b) pontja olyan kollíziós szabályt állapít-e meg, amelynek értelmében az alapügyben szóban forgóhoz hasonló biztosítók közötti jogvitára a baleset helye szerinti jog alkalmazandó.

30 Ilyen körülmények között a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) A 2009/103 irányelv 14. cikkének b) pontja olyan kollíziós szabályt tartalmaz-e, amelyet személyi hatályát tekintve nem csupán a közúti balesetek károsultjaira kell alkalmazni, hanem a balesettel okozott kárért felelős gépjármű biztosítói között fennálló jogviszonyra alkalmazandó jog meghatározása érdekében, és ez a kollíziós szabály különös szabálynak minősül-e a »Róma I«-rendeletben és a »Róma II«-rendeletben szereplő kollíziós szabályok tekintetében?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén fontos tisztázni azt, hogy a jelen ügyben a biztosítók közötti jogviszony a »Róma I«-rendelet 1. cikkének (1) bekezdése szerinti »szerződéses kötelezettségnek« minősíthető-e. Ha a biztosítók közötti jogviszony a »szerződéses kötelezettség« fogalma alá tartozik, akkor fontos kérdés, hogy e jogviszony a biztosítási szerződések kategóriájába tartozik-e, és az alkalmazandó jogot a »Róma I«-rendelet 7. cikkében meghatározott szabályok alapján kell-e meghatározni.

3) Az első két kérdésre adandó nemleges válasz esetén fontos tisztázni azt, hogy megtérítési igény érvényesítése iránti kereset esetén az együtt használt járművek biztosítói közötti jogviszony a »Róma II«-rendelet szerinti »szerződésen kívüli kötelmi viszonyok« fogalma alá tartozik-e, és hogy e jogviszonyt a közúti baleset eredményeképpen kialakult származékos jogviszonyként (jogellenes károkozás) kell-e kezelni az alkalmazandó jognak a »Róma II«-rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével összhangban való meghatározása során. A jelenlegihez hasonló ügyben az együtt használt járművek biztosítóit olyan kötelezetteknek kell-e tekinteni, akik ugyanazon követelésért tartoznak a »Róma II«-rendelet 20. cikke értelmében, és ezért e szabállyal összhangban kell-e meghatározni a közöttük fennálló jogviszonyra alkalmazandó jogot?”

31 A Bíróság elnöke 2014. november 19-i határozatával a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint ítélelhozatal céljából egyesítette a C-359/14. és a C-475/14. sz. ügyeket.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 32 Az együttesen vizsgálendő kérdéseikkel a kérdést előterjesztő bíróságok lényegében arra keresik a választ, hogy a vontatójármű biztosítója által – amely megtérítette az említett jármű vezetője által okozott baleset károsultjának a kárát – az e baleset során vontatott pótkocsi biztosítójával szemben előterjesztett megtérítési igény érvényesítése iránti keresettel összefüggésben hogyan kell értelmezni a „Róma I”-rendeletet és a „Róma II”-rendeletet, valamint a 2009/103 irányelvet az alkalmazandó jog vagy jogok meghatározása érdekében.
- 33 Emlékeztetni kell arra, hogy – amint az az 1. cikkükből kitűnik – a „Róma I”-rendelet és a „Róma II”-rendelet harmonizálta polgári és kereskedelmi ügyekben a szerződéses kötelezettségekre, illetve a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó kollíziós szabályokat. A kötelezettségek e két kategóriájára alkalmazandó jogot a két rendelet egyike által megállapított rendelkezések segítségével kell meghatározni, azonban a „Róma I”-rendelet 23. és 25. cikkében, valamint a „Róma II”-rendelet 27. és 28. cikkében említett szabályok sérelme nélkül.
- 34 Ez utóbbi tekintetben a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) által a C-475/14. sz. ügyben megfogalmazott kérdésre válaszul meg kell állapítani egyrészt azt, hogy a 2009/103 irányelv 14. cikkének b) pontja a „Róma I”-rendeletben és a „Róma II”-rendeletben meghatározott kollíziós szabályokhoz képest nem tartalmaz különös kollíziós szabályt a biztosítók közötti megtérítési igény érvényesítése iránti kereseteket illetően, következésképpen pedig nem felel meg a „Róma I”-rendelet 23. cikkében, illetve a „Róma II”-rendelet 27. cikkében foglalt feltételeknek.
- 35 A 2009/103 irányelv arra kötelezi a tagállamokat, hogy fogadjanak el azt biztosító intézkedéseket, hogy a közúti baleset károsultja, valamint az ezen balesetben szóban forgó jármű használója védelemben részesüljön. A (12) preambulumbekzdése szerint ezen irányelv általános célkitűzése a balesetek károsultjai védelmének biztosítása annak a garatálásával, hogy azok minimális biztosítási fedezetben részesüljenek.
- 36 Sem a 2009/103 irányelv szövegéből, sem pedig a célkitűzéseiből nem tűnik ki az, hogy az irányelv célja kollíziós szabályok megállapítása lenne.
- 37 Közelebbről, az említett irányelv (26) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett 14. cikke arra szorítkozik, hogy előírja a tagállamok számára azt, hogy hozzák meg a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a gépjármű-felelősségbiztosítási szerződések fedezetet nyújtsanak egyszeri biztosítási díj alapján, a szerződés tartama alatt az Európai Unió teljes területére, valamint, hogy ugyanezen biztosítási díj alapján minden egyes tagállamban biztosítsák a tagállamok jogszabályai által megkövetelt fedezetet, illetve annak a tagállamnak a jogszabálya által megkövetelt fedezetet, ahol a gépjármű szokásos üzembentartási helye található, amennyiben ez a fedezet a magasabb.
- 38 Ez a rendelkezés tehát kizárólag a területi hatályra és azon fedezeti szintre vonatkozik, amelynek nyújtására a biztosító köteles azért, hogy biztosítsa a közúti balesetek károsultjainak megfelelő védelmét. Ebből a rendelkezésből nem lehet olyan szabályra következtetni, amely szerint a tagállam így meghatározott jogszabályai a biztosítók közötti felelősség megosztását rendeznék.
- 39 Másrészt a „Róma I”-rendelet, illetve a „Róma II”-rendelet hatályát illetően az e rendeletekben szereplő, a „szerződéses kötelezettség” és a „szerződésen kívüli kötelmi viszony” fogalmát önálló módon, elsősorban e rendeletek rendszerére és célkitűzéseire figyelemmel kell értelmezni (lásd analógia útján: ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 27. pont). Amint az mindkét rendelet (7) preambulumbekzdéséből kitűnik, nemcsak az e rendeletek kölcsönös alkalmazásával kapcsolatos koherencia célkitűzését, hanem a „Brüsszel I”-rendeletet is figyelembe kell venni, amely többek között különbséget tesz 5. cikkében a szerződés vagy szerződéses igény, valamint a jogellenes károkozással, a jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy az ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyek között.

- 40 A Bíróságnak a „Brüsszel I”-rendelettel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy kizárólag az a jogi kötelezettség tartozik az említett rendelet 5. cikkének 1. pontja szerinti „szerződés vagy egy szerződéses igény” hatálya alá, amelyet az egyik fél a másik felé szabadon vállalt, és amelyen a felperes keresete alapul (lásd: Kolassa-ítélet, C-375/13, EU:C:2015:37, 39. pont). Analógia útján, és a jelen ítélet 43. pontjában jelzett, a koherencia célkitűzésének megfelelően meg kell állapítani, hogy a „Róma I”-rendelet 1. cikke szerinti „szerződéses kötelezettség” fogalma az egyik fél által a másik felé szabadon vállalt jogi kötelezettséget jelöl.
- 41 A „Róma II”-rendelet 1. cikke szerinti „szerződésen kívüli kötelmi viszony” fogalmát illetően emlékeztetni kell arra, hogy a „jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyek[...]” „Brüsszel I”-rendelet 5. cikkének 3. pontja szerinti fogalma magában foglalja az összes olyan kérelmet, amely az alperes felelősségének megállapítására irányul, és amely nem kapcsolódik az ezen 5. cikk 1. pontja szerinti említett „szerződés[hez] vagy egy szerződéses igény[hez]” (ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Egyébiránt meg kell jegyezni – amint az a „Róma II”-rendelet 2. cikkéből következik –, hogy a „Róma II”-rendelet olyan kötelezettségekre alkalmazandó, amelyek valamely kárból, nevezetesen a jogellenes károkozásból, a jogalap nélküli gazdagodásból, a megbízás nélküli ügyvitelből vagy a *culpa in contrahendó*ból származó valamennyi következményből erednek.
- 42 E tényezőkre tekintettel a „Róma II”-rendelet szerinti „szerződésen kívüli kötelmi viszonyon” olyan kötelezettséget kell érteni, amely az e rendelet 2. cikkében felsorolt, és az előző pontban felidézett esetek egyikéből ered.
- 43 A jelen esetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy a „Róma I”-rendelet szerinti szerződéses kötelezettség áll fenn a biztosítók, valamint a vontatójármű használói vagy vezetői, illetve a pótkocsi használói között. Ellenben semmilyen szerződéses kötelezettségvállalás nincs a két biztosító között.
- 44 Továbbá az alapügyben szóban forgó károsultak tekintetében a kártérítési kötelezettség fennállása és terjedelme mindenekelőtt azon közúti balesetekkel kapcsolatos értékelésektől függ, amelyekből a szóban forgó károk erednek. A jogellenes károkozással kapcsolatos ezen értékelések kívül esnek a biztosítókat a biztosítottjaikkal összekötő szerződéses jogviszonyon.
- 45 A vontatójármű biztosítójának – amely megtérítette mind e vontatójármű, mind pedig az ahhoz kapcsolt pótkocsi részvételével történt baleset következtében a károsultat ért kár teljes összegét – a pótkocsi biztosítójával szemben megtérítési igény érvényesítése iránti kereset előterjesztésére vonatkozó lehetőséget illetően a következőket kell megállapítani.
- 46 Először is, a vontatójármű biztosítójának – amely vontatójármű vezetője a balesetet okozta – a károsult kárának megtérítését követően a vonatott pótkocsi biztosítójával szembeni kereseti jogának magára a fennállására nem lehet a biztosítási szerződésből következtetni, hanem a kereseti jog e fennállása az említett pótkocsi használójának az ugyanezen károsulttal szembeni jogellenes károkozásért való felelőssége egyidejű megállapítását feltételezi.
- 47 Meg kell tehát állapítani, hogy a pótkocsi használóját terhelő ilyen kártérítési kötelezettséget a „Róma II”-rendelet 1. cikke szerinti „szerződésen kívüli kötelmi viszony” kell tekinteni. Következésképpen e rendelet rendelkezéseire tekintettel kell az említett kötelmi viszonyra alkalmazandó jogot meghatározni.
- 48 Az említett rendelet 4. cikkének megfelelően, ha e rendelet másképp nem rendelkezik, a szerződésen kívüli ilyen kötelmi viszonyra azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezett, nevezetesen az alapügyekben azon ország jogát, ahol a balesetből közvetlenül eredő kárt elszenvedték

(lásd ebben az értelemben: Lazar-ítélet, C-350/14, EU:C:2015:802, 24. pont). A „Róma II”-rendelet 15. cikkének a) és b) pontja szerint ez a jog határozza meg a felelősség alapját és mértékét, valamint e felelősség megosztásának indokait.

- 49 Következésképpen a tényleges káresemény helye szerinti jogra, a jelen esetben a német jogra tekintettel kell meghatározni a károsult kárának megtérítésére kötelezettek, valamint adott esetben a pótkocsi használójának, illetve a vontatójármű használójának vagy vezetőjének a károsultnak okozott kárban való közreműködését.
- 50 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy a biztosító azon kötelezettsége, hogy megtérítse a károsultnak okozott kárt, nem a károsultnak okozott kárból, hanem e biztosító és a kárért felelős biztosított közötti szerződésből ered. Az ilyen kártérítés alapját tehát egy szerződéses kötelezettség képezi, az ilyen kötelezettségre alkalmazandó jogot pedig a „Róma I”-rendelet rendelkezéseinek megfelelően kell meghatározni.
- 51 Az alapügyekben szóban forgóhoz hasonló vontatójárművek biztosítási szerződésére, illetve a vontatójárművekhez kapcsolt pótkocsik biztosítási szerződésére alkalmazandó jogra tekintettel kell tehát megvizsgálni, hogy az e két típusú jármű biztosítóinak az említett szerződéseknek megfelelően ténylegesen meg kellett-e téríteniük az e járművek által okozott baleset károsultjainak kárát.
- 52 Harmadszor, azt a kérdést illetően, hogy a vontatójármű biztosítója, amely megtérítette a károsult kárát, terjeszthet-e elő adott esetben a pótkocsi biztosítójával szemben törvényi engedményezés iránti keresetet, meg kell állapítani, hogy a „Róma II”-rendelet 19. cikke különbséget tesz a jogellenes károkozással és a szerződésekkel kapcsolatos rendszer hatálya alá tartozó kérdések között. Ez a rendelkezés többek között arra a helyzetre alkalmazandó, amikor valamely harmadik személy, nevezetesen a biztosító, megtérítette a baleset károsultjának a kárát – amely károsult a gépjármű vezetőjével vagy használójával szemben egy jogellenes károkozás miatti kártérítési kötelezettség hitelezője – azért, hogy a károsultat kielégítse.
- 53 Pontosabban, a „Róma II”-rendelet 19. cikke előírja, hogy ebben az esetben a károsult jogai tekintetében az esetleges törvényi engedményezés kérdését az ezen károsult kárának harmadik személy – nevezetesen a felelősségbiztosítást nyújtó biztosító – általi megtérítési kötelezettségére alkalmazandó jog rendezi.
- 54 Ezért a biztosító azon kötelezettsége, hogy a károsult tekintetében a biztosítottal kötött biztosítási szerződésből eredő felelősségbiztosítási fedezetet nyújtson, valamint azon feltételek, amelyek mellett a biztosító gyakorolhatja a baleset károsultjának jogait a balesetért felelős személyekkel szemben, az említett biztosítási szerződést rendező, a „Róma I”-rendelet 7. cikke alapján meghatározott nemzeti jogtól függ.
- 55 Ellenben a felelősségre vonható személyek meghatározására, valamint az e személyek és biztosítóik közötti felelősség esetleges megosztásra alkalmazandó jog az említett 19. cikknek megfelelően továbbra is a „Róma II”-rendelet 4. és azt követő cikkeinek hatálya alá tartozik.
- 56 Többek között azt kell megállapítani, hogy abban az esetben, amikor – a „Róma II”-rendelet ez utóbbi rendelkezései értelmében alkalmazandó jog szerint – a pótkocsival ellátott vontatójármű által okozott közúti baleset károsultja mind a pótkocsi használójával, mind pedig ez utóbbi biztosítójával szemben igényt támaszthat, a vontatójármű biztosítója – miután megtérítette a károsult kárát – kereseti joggal rendelkezik a pótkocsi biztosítójával szemben, amennyiben a „Róma I”-rendelet 7. cikke szerint a biztosítási szerződésre alkalmazandó jog előírja a biztosítónak a károsult jogai tekintetében a törvényi engedményezést.

- 57 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróságok feladata első lépésként annak a meghatározása, hogy a „Róma II”-rendelet értelmében alkalmazandó nemzeti jogi szabályoknak megfelelően hogyan kell a károsultaknak fizetendő kártérítést egyrészt a vontatójármű vezetője és használója, másrészt pedig a pótkocsi használója között megosztani.
- 58 Második lépésként meg kell határozni a „Róma I”-rendelet 7. cikkének megfelelően a biztosítók – az alapügy felperesei – és biztosítottjaik között kötött biztosítási szerződésekre alkalmazandó jogot annak eldöntéséhez, hogy az említett biztosítók törvényi engedményezés útján gyakorolhatják-e, és milyen mértékben, a pótkocsi biztosítójával szemben a károsult jogait.
- 59 Az előző megfontolások összességére tekintettel a feltett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2009/103 irányelv 14. cikkének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés nem tartalmaz olyan különös kollíziós szabályt, amelynek célja az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között a biztosítók közötti megtérítési igény érvényesítése iránti keresetre alkalmazandó jog meghatározása.
- 60 A „Róma I”-rendeletet és a „Róma II”-rendeletet úgy kell értelmezni, hogy a vontatójármű biztosítójának, amely megtérítette az említett jármű vezetője által okozott baleset károsultjainak kárát, a baleset során vontatott pótkocsi biztosítójával szembeni megtérítési igény érvényesítése iránti keresetere alkalmazandó jogot a „Róma I”-rendelet 7. cikke alapján kell meghatározni, amennyiben a balesetre a „Róma II”-rendelet 4. és azt követő cikkei értelmében alkalmazandó, a jogellenes károkozásért való felelősséggel kapcsolatos szabályok a kártérítési kötelezettség megosztását írják elő.

A költségekről

- 61 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikkének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés nem tartalmaz olyan különös kollíziós szabályt, amelynek célja az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között a biztosítók közötti megtérítési igény érvényesítése iránti keresetre alkalmazandó jog meghatározása.

A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról („Róma I”) szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet, és a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról („Róma II”) szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet úgy kell értelmezni, hogy a vontatójármű biztosítójának, amely megtérítette az említett jármű vezetője által okozott baleset károsultjainak kárát, a baleset során vontatott pótkocsi biztosítójával szembeni megtérítési igény érvényesítése iránti keresetere alkalmazandó jogot a „Róma I”-rendelet 7. cikke alapján kell meghatározni, amennyiben a balesetre a „Róma II”-rendelet 4. és azt követő cikkei értelmében alkalmazandó, a jogellenes károkozásért való felelősséggel kapcsolatos szabályok a kártérítési kötelezettség megosztását írják elő.

Aláírások